

PLATO

Informacja prasowa
20 maja 2024, Ostrava

Ostrawskie PLATO wypełniają historie i fantazje Julii Bény

Kabaret, cyrk, bajka lub baśń. To właśnie na tych gatunkach opiera się estetyka francuskiej artystki Julii Bény (*1982), która od dłuższego czasu pracuje między Pragą a Paryżem. Miejska galeria sztuki współczesnej PLATO w Ostrawie właśnie otworzyła jej pierwszą retrospektywę pt. „Fantasy”. Prezentuje ona wszystkie podstawowe motywy, podejścia, tematy i media, z którymi pracuje artystka. A także wgląd w fantastyczne światy i historie zamieszkałe przez stworzone przez nią postacie.

Wernisaż odbędzie się w środę 22 maja o godzinie 18:00. Wystawa potrwa do 01 września 2024 r.

Poetyka Julii Bény opiera się na formach sztuki z pogranicza kultury wysokiej i niskiej. Artystka pracuje z wizualnością commedii dell'arte, pantomimy, kabaretu czy cyrku, gdzie postacie portretowane są wyraźnymi pociągnięciami. W swoich pracach konstruuje równoległe światy i wysoce stylizowane figury w ich obrębie. Jej przedmioty i postacie cechuje estetyka typu, makijaż, kostiumy, gesty. Wykorzystanie takich typów pozwala artystce pracować z przesadą, a także wyolbrzymiać sytuację, celowo przesadzać, a tym samym przedstawiać ją w innym świetle. Następnie za ich pomocą otwiera ważne tematy.

„Podstawowym tematem autorki jest refleksja nad pozycją kobiet w różnych rolach, dyskursach i dążeniach do emancypacji. Julie Béna tworzy sztukę bardzo dorosłą. Wszystkie tematy, z którymi pracuje, są obecnie w ciągłym opracowaniu. Nie tylko je przeżyła, ale także dokładnie przemyślała. I znajduje dla nich język. Potrafi zaciekawić. Mimo, że jej rzeczy są bardzo literackie, narracyjne, to nie szeleszczą papierem. Jest w tym wielki profesjonalizm, wielka pewność siebie i nie jest to infantylne“ – ocenia podejście artystki Marek Pokorný, dyrektor PLATO i kurator wystawy.

Zmieniając dynamikę i atmosferę, wystawa pokazuje coś z każdego z równoległych światów artystki. W każdej z czterech sal wystawowych widzowie znajdą inny wyimaginowany świat, inną postać, która przez niego prowadzi i inne tematy. *„Rzeczywistość odgrywa główną rolę*

PLATO

w naszym społeczeństwie, wszystko jest »true story«, wszystko musi być autentyczne. Teatr nie próbuje przedstawiać rzeczywistości, jego siła polega na tym, że jest inscenizowany. Mamy za dużo rzeczywistości, potrzebujemy fantazji, potrzebujemy teatru, trzeba spojrzeć na rzeczywistość innymi oczami, choćby oczami dzieci” – wyjaśnia Julie Béna.

W pierwszej sali jest to klaun, animowane alter ego lub awatar autorki, który działa jako przewodnik w kilku jej filmach. Béna wykorzystuje jego postać również w tekstylnych płaskorzeźbach i metalowej biżuterii. Prawdopodobnie najbliżej mu do Jolly Jokera, błazna w kostiumie, wesołka lub postaci z Tarota. W drugiej sali odwiedzający znajdą objazdowy teatr, którego tematem przewodnim jest dynamika relacji rodzinnych. *„Wiele z tych prac ma charakter autobiograficzny. Ale to pewnie także dlatego, że mieszkam w Czechach, w innej kulturze, która nieustannie stawia przede mną lustro. Jednak moje filmy nie są o mnie, tylko o aktorstwie i rolach, które wszyscy odgrywamy. Ponadto interesuje mnie publiczność, co jest oczywiste, bo jestem performerką. Chcę dotykać ludzi. Pokazać im drogę i zabrać ich w swoją podróż” – opisuje swoje zamiary Béna.*

Motywy przewodnim trzeciej, największej sali są duże rzeźby przypominające muzyczne maszyny-zabawki oraz film, w którym artystka wciela się w postać „Dirty Shirley”, byłej dziecięcej aktorki i późniejszej ambasador USA w Czechosłowacji Shirley Temple. Na potrzeby wystawy w PLATO, we współpracy z galerią Black Cube w Denver, w której Béna była stypendystką, powstał zupełnie nowy film na ten temat. *„Shirley Temple była aktorką dziecięcą, tak jak ja. Ale wcielam się w nią jako kobieta w średnim wieku, a jednocześnie w filmie występuje moja siedmioletnia córka i mój mąż, który gra mojego sobowtóra. Bawię się więc zamianą ról, tym, kto tak naprawdę jest lalką, zabawką kogo, tym, co jest prawdziwe, a co jest filmem” – powiedziała Béna tuż po zakończeniu zdjęć do filmu.*

Ostatnia przestrzeń ma atmosferę pustyni lub wyczerpania. Wyświetlany jest w niej film „Listy z Pragi”, praca traktująca o macierzyństwie i wypaleniu. Wraz z filmem prezentowane są również ogromne metalowe rzeźby: między innymi koń czy spalone drzewo, które mogą przywoływać nasze fantazje o Dzikim Zachodzie.

Artystka dobrze zna zresztą środowisko teatru objazdowego, z którym podróżowała będąc dziecięcą aktorką. W swojej twórczości od dawna czerpie nie tylko z tego doświadczenia, ale

PLATO

także z tradycji i obrazowania kabaretu i bajki, które w czasach swojej świetności wypowiadały się poprzez alegorię i przesadę na tematy ryzykowne politycznie oraz komentowały represyjność rzeczywistości społecznej czy politycznej. Ta estetyka i środki teatralne pozwalają jej mówić o poważnych tematach. *„Nie próbuję wyrazić tego, co myślę o różnych rzeczach słowami. Staram się powiedzieć to pośrednio. Może to zabrzmieć banalnie, ale w końcu na tym polega siła sztuki, tradycja sztuki, która powstała w naszej kulturze. Sprawia, że czujemy się nieswojo, zachęca nas, byśmy przestali brać coś za pewnik”* – mówi Julie Béna.

I dodaje, że podąża również za Marcelem Marceau i pracuje z ciszą. *„Wiele moich postaci jest niemych, wydają dźwięki, robią grymasy, ale nie mówią. To pozwala mi podkreślić elementy teatru niewerbalnego. Mim był kiedyś silnym symbolem, ale nagle nie ma dla niego miejsca w społeczeństwie. Ciągłe musimy gadać. Klauni i mimowie zniknęli”* – dodaje artystka.

Według artystki wystawa retrospektywna jest trochę jak książka. Wszystko jest w niej na raz, można czytać historie wielokrotnie lub pominąć jedną, a następnie do niej wrócić, można ją swobodnie przeglądać lub czytać uważnie. I można do niej wrócić, gdy tylko zajdzie taka potrzeba.

Julie Béna: Fantasy

23.05.2024–1.09.2024

Wernisaż 22 maja o godz. 18:00

PLATO, ul. Porážková 26, Ostrava

Kurator: Marek Pokorný

Impulsem do pierwszej retrospektywy Julie Bény były nie tylko oczywiste walory twórczości tej francuskiej artystki, która od dłuższego czasu jest aktywna na czeskiej scenie jako twórczyni i pedagoga, ale także jej udział w niektórych wcześniejszych działaniach PLATO. W tym stworzenie scenariusza do jednego z programów edukacyjnych dla naszej nowej siedziby.

Julie Béna dobrze zna środowisko teatru objazdowego, z którym podróżowała i występowała jako córka aktorki. W swojej pracy od dawna czerpie nie tylko z tego doświadczenia, ale także z tradycji i

PLATO

obrazowania kabaretu i bajki, które w czasach swojej świetności wypowiadały się poprzez alegorię i przesadę na tematy ryzykowne politycznie. Fascynuje ją również ogromny rezerwuwar kanonicznych idei, postaci i fabuł, które upowszechniły się w zachodniej cywilizacji, a bez których nie wyobrażamy sobie teatru, literatury i filmu. Innym ważnym źródłem jej wyobraźni jest popkultura i jej zdolność do odzwierciedlania, wyolbrzymiania i zaostrenia podstawowych pragnień i konfliktów społecznych za pomocą zaskakujących skrótów. Świat Julie Bény jest ściśle osobisty, ale też podzielany poprzez powszechnie zrozumiałe prefiguracje. Składa się z obrazów, które choć pochodzą z różnych źródeł i tradycji, zakorzeniły się w naszej zbiorowej pamięci. Obrazy te tworzą język, za pomocą którego artystka na nowo wyraża pytania lub dylematy związane z emancypacją, uciskiem ze względu na płeć i rolami społecznymi, które zajmujemy w naszym życiu. Wśród innych, konflikt między rolami artystki, matki, córki, żony...

W psychologii tytułowa fantazja oznacza zdolność do oderwania się w wyobraźni od aktualnej lub „obiektywnej” rzeczywistości, wyobrażenia sobie czegoś, co nie istnieje w „prawdziwym” świecie, lub też wyniki takiego procesu oderwania. Znajome, widzialne, istniejące rzeczy i obrazy są ze sobą łączone na różne sposoby, przekształcane lub umieszczane w nowych kontekstach. Powstaje coś nowego, nierealnego, obcego, ale w pewien sposób znajomego. Fantazja jest środkiem do komunikowania i dzielenia się ważnymi sprawami, które ukrywamy (nie tylko) przed sobą; sprawami, o których nie lubimy mówić wprost.

Julie Béna (* 1982, Paryż, Francja) jest artystką performatywną i wizualną. Obecnie mieszka i pracuje między Pragą i Paryżem. Odbyla staż w Villa Arson w Nicei i uczęszczała do Gerrit Rietveld Academie w Amsterdamie. W latach 2012 i 2013 była członkinią Le Pavillon, laboratorium badawczego prestiżowej francuskiej galerii sztuki współczesnej Palais de Tokyo w Paryżu. W 2018 roku Julie Béna została nominowana do nagrody Prix AWARE przyznawanej kobietom w sztuce. Jej wystawy indywidualne odbyły się w takich miejscach jak CEEAC w Strasburgu (z Anną Hulačovou, 2023), NiCOLETTi (Londyn, 2021), Villa Arson (Nicea, 2021), Kunstverein Bielefeld (2020); Kunstraum (Londyn, 2020); Jeu de Paume (Paryż, 2019); CAPC Musée d'art contemporain (Bordeaux, 2019); Amparo Museum, Puebla, Meksyk (2019) oraz CAC Passerelle (Brest, 2017). Jej prace można było ostatnio oglądać na Biennale de Coimbra w Portugalii, w Galerii Miasta Stołecznego Pragi i Meet Factory (Praga), w Neve (Los Angeles), w Centre Pompidou i na Biennale de Rennes, w Fondation Louis Vuitton (Paryż), Polansky Gallery (Brno), 1646 Experimental Centre (Haga), C art C (Madryt), Bozar (Bruksela), Kadist Art Foundation (Paryż i San Francisco), Protocinema (Stambuł) i Chapter NY (Nowy Jork). Julie Béna organizowała liczne performanse (m.in. w Centre Pompidou i Palais de Tokyo w Paryżu, Institute for Contemporary Art w Londynie, w muzeum sztuki M w Leuven i Performa

PLATO

Biennale w Nowym Jorku) oraz uczestniczyła w wielu rezydencjach (m.in. Fonderie Darling w Montrealu, w centrum Futura i INI Project w Pradze, ISCP w Nowym Jorku, Moly-Sabata w Sablons we Francji i CCF w Surabaya na Jawie).

Wsparcie finansowe wystawy: Kraj Morawsko-Śląski, Institut français, Institut français Prague
Podziękowania: moloko film, La Fondation des Artistes, Państwowy Fundusz Kinematografii, BlackCube

PLATO to dynamiczna i otwarta instytucja założona przez miasto Ostrawa. Od 2016 roku prezentuje aktualne formy sztuki współczesnej (wizualnej). Od 2022 roku działa w zabytkowej rzeźni, której przekształcenie w galerię znalazło się wśród pięciu finalistów nagrody Miesa van der Rohe 2024.

Kontakt dla mediów:

Dita Eibenová

dita.eibenova@plato-ostrava.cz

(+420) 739 678 915